

Raadsvoorstel

Onderwerp **Herziening adviesstructuur WMO**

Registratienr. 4958249 Steller/telnr. Jan.Wijbenga/ 61 46 Bijlagen 5

Classificatie Openbaar Geheim
 Vertrouwelijk

Portefeuillehouder Schroor Raadscommissie O & W
29 april 2015

Voorgesteld raadsbesluit

De raad besluit:

- I. kennis te nemen van het rapport van Movisie en de reacties daarop van de drie adviesraden;
- II. de Verordening Ouderenraad 2010 in te trekken en de benoeming van de leden te beëindigen per 1 januari 2016;
- III. dit besluit bekend te maken door publicatie in het elektronisch gemeentebblad;
- IV. dit besluit in werking te laten treden per 1 januari 2016;
- V. de verordening Adviesraad Gehandicaptenbeleid gemeente Groningen (2004) in te trekken en de benoeming van de leden te beëindigen per 1 januari 2016;
- VI. dit besluit bekend te maken door publicatie in het elektronisch gemeentebblad;
- VII. dit besluit in werking te laten treden per 1 januari 2016.

Samenvatting

Onder begeleiding van Movisie is een pilot uitgevoerd waarin in een aantal wijken burgers, ondernemers, raadsleden en beroepskrachten hebben nagedacht over een nieuwe vorm van advisering op het gebied van de WMO. Nu zijn er nog drie stedelijke adviesraden actief: de Ouderenraad, de Adviesraad voor het Gehandicaptenbeleid en het WMO-platform. Zij werken samen in de regiegroep, maar erkend wordt dat dit niet optimaal verloopt. Nu de gemeente tal van nieuwe ontwikkelingen in gang heeft gezet in met name het sociaal domein en het gebiedsgericht werken, stond in deze pilot de vraag centraal hoe er een adviesstructuur zou kunnen ontstaan die gebruik maakt van de expertise van burgers en cliënten. Er is meer (ervarings)deskundigheid dan nu veelal wordt aangeboord. Denk- en doekracht is ook te vinden in de wijken.

Om toe te werken naar een toekomstbestendige adviesstructuur wil de gemeente een aantal ontwikkelingen in gang zetten, en aansluiten bij wat al gaande is en ook bij de bestaande expertise. Het wordt nadrukkelijk een zoektocht in cocreatie, omdat veel tegelijkertijd in beweging is.

In de wijken zien we mogelijkheden voor meer verbindingen dan tot nu toe, om expertise bijeen te halen voor advisering. In een viertal wijken zal daarmee alvast geëxperimenteerd worden.

Niettemin zien we ook nog een noodzaak voor een stedelijke adviesraad, die zoveel mogelijk het hele sociaal domein omvat, weloverwogen wordt samengesteld, voeding krijgt uit de wijken en zo mogelijk een lichte structuur heeft.

Om te komen tot een nieuwe opzet van de stedelijke adviesfunctie zal de gemeente een kwartiermaker aanstellen die in samenspraak met relevante partijen een zorgvuldig proces doorloopt om van a naar b te komen. Dit heeft als gevolg dat we de subsidie van de adviesraden zullen stopzetten per 1 januari 2016, waardoor middelen en ambtelijke ondersteuning vrijvallen voor de nieuwe structuur.

B&W-besluit d.d.: 14 april 2015

Aanleiding en doel

Al in 2011 gaven de drie formele adviesraden (de Ouderenraad, de Adviesraad voor het Gehandicaptenbeleid en het WMO-platform) in een gemeentelijk onderzoek aan dat de WMO-adviesstructuur beter kan en moet functioneren. De Ouderenraad en de Adviesraad zijn formele adviesraden, het WMO-platform is een particulier initiatief dat subsidie ontvangt.

In 2012 is een gezamenlijk regieoverleg opgericht, waarin ook belangenbehartigingsorganisatie SOOG deelneemt. Aan dit overleg worden adviesaanvragen van de gemeente nu neergelegd. Onderling worden afspraken gemaakt wie voor een specifiek advies de trekker is.

De vervolgstap is toen echter nog niet gezet: een stappenplan maken voor een nieuwe opzet. De raad is op 30 januari 2014 per brief (HV14.4123213) geïnformeerd over de stand van zaken. Geconcludeerd werd dat de samenwerkingsvorm nog steeds onbevredigend was, en een onderzoek zou plaatsvinden naar de vorming van één adviesorgaan.

Het gebrek aan voortgang was de reden dat de gemeente dit naar zich toe heeft getrokken.

In de zomer van 2014 kwam ook de vraag op of het niet mogelijk was de gewenste nieuwe adviesstructuur op een of andere manier te verbinden met burgerinitiatieven en de gebiedsgerichte aanpak en de sociale (wijk)teams.

Vervolgens hebben we met instemming van de regiegroep, bureau Movisie gevraagd te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om op wijkniveau een bredere betrokkenheid bij WMO-vraagstukken te realiseren en daarmee ook de stedelijke adviesstructuur te vernieuwen. In dat kader is een aantal bijeenkomsten georganiseerd.

In de afgelopen maanden is een pilot uitgevoerd waar, in een aantal bijeenkomsten, aan burgers en enkele ondernemers, raadsleden en beroepskrachten is gevraagd om mee te denken over de vraag óf en hóe burgerbetrokkenheid kan worden vergroot en tegelijkertijd de adviesstructuur voor de WMO op een nieuwe leest kan worden geschoeid.

Dit heeft geleid tot een eindrapport van Movisie, dat de basis is voor het voorliggende raadsvoorstel.

Kader

- In de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning is vastgelegd dat de gemeente terzake van de WMO ingezetenen, waaronder in iedere geval cliënten of hun vertegenwoordigers, de mogelijkheid moet bieden om voorstellen te doen en advies te geven, en hiervoor de informatievoorziening en de ondersteuning te regelen. Dit moet worden vastgelegd in een verordening.
- Het Coalitieakkoord bepleit een nieuwe relatie tussen overheid, burgers en instellingen. Denk aan de inrichting van sociale wijkteams, de introductie van de Gebiedsteams, het programma StadDoetMee en meer recent de Veranderlabs.
- De transitie in het sociaal domein omvat naast de nieuwe WMO ook de domeinen jeugd en maatschappelijke participatie.

Argumenten en afwegingen

De koppeling van de herziening van de adviesstructuur en het vergroten van de burgerbetrokkenheid heeft een spannende zoektocht opgeleverd. Het thema was nogal abstract, reden waarom Movisie het vliegwiel van de doedemocratie introduceerde als analysekader. Meedenken, meedoen, meebeslissen: het zijn drie aspecten en vaak ook rollen die, als ze in elkaar grijpen, een meerwaarde kunnen hebben voor burgerinitiatieven én voor de advisering.

Movisie concludeert aan de hand van de inbreng van de deelnemers dat er al wel veel gaande is maar dat de dwarsverbindingen vaak nog ontbreken. Men adviseert om bij het ontwerpen van een nieuwe adviesstructuur meer gebruik te maken van de nieuwe netwerken die in ontwikkeling zijn in de wijken. Het zijn logische plekken waar je niet alleen expertise vindt voor advisering. Ze bieden ook de mogelijkheid om de onderlinge contacten in de wijk tussen denkers en doeners te verstevigen, en structureel of op afroep mensen bijeen te brengen, bijvoorbeeld in een beursvloerachtige setting.

In alle stadia van het *beleidsvormingsproces* is een inhoudelijke bijdrage van bewoners of cliënten/ ervaringsdeskundigen welkom. Maar ook tijdens de *uitvoering* worden ervaringen opgedaan die van grote waarde kunnen zijn voor de gemeente. Signalen daarover kunnen leiden tot bijstelling van de uitvoering of tot nieuw beleid.

De gemeente kent overigens geen doelgroepenbeleid meer. De zoekrichting is dan ook een integrale, inclusieve vorm van advisering.

We realiseren ons dat er sprake is van twee perspectieven: de client of gebruiker van specifieke voorzieningen zit in een andere, meer afhankelijke positie dan anderen. Als gemeente hebben we ook belang bij een vorm van countervailing power, van tegenmacht, bijvoorbeeld inzake de sociale (wijk)teams.

Het meebeslissen is een relatief onontgonnen terrein. De raad is op zoek naar een nieuwe invulling van haar rol ten aanzien van burgers dan wel wijkbewoners. In hoeverre beslissingsbevoegdheden in het sociale domein kunnen overgeheveld, en onder welke voorwaarden, is nog niet duidelijk. Te denken valt bijvoorbeeld aan meer zeggenschap over de besteding van middelen, ook en juist op gebiedsniveau.

In de pilot werd duidelijk dat de *ideale* maatschappelijk ondernemende burger meedenken, meebeslissen en meedoen in één persoon verenigt. Initiatiefnemers vragen lang niet altijd om geld, maar soms om het opheffen van belemmerende of overbodige regelgeving of om een klein steuntje in de rug. Het zijn vaak creatieve denkers die inspelen op maatschappelijke behoeftes, gewoon aan de slag gaan en rondvragen wie er mee wil doen. Maar voor advisering worden ze nog weinig ingezet.

De bijeenkomsten zelf werden door de deelnemers (veel burgers en een aantal raadsleden, ondernemers, adviesraadleden en welzijnsprofessionals) algemeen gezien als een eerste vernieuwende aanzet om meedenkers, meedoeners en meebeslissers bijeen te brengen. Een vorm van cocreatie dus. Wel zou je meer met de (werk)vorm kunnen variëren. Sommige deelnemers van de wijkwerkplaatsen wilden na dit denkwerk doorgaan: aan de slag! Wat opdoemt op basis van alle bevindingen en opvattingen is het volgende beeld:

Een belangrijk deel van de advisering is uit de gebieden op te halen. Ouderen, gehandicapten, vrijwilligers, professionals, ondernemers: ze wonen en werken ook in de wijk. Er is best veel kennis voorhanden, waar maar beperkt gebruik van wordt gemaakt – althans voor dit doel. Belangrijk is dan wel ook op wijkniveau de diverse doelgroepen wel aanhaken. Dat kan door gerichte acties uit te zetten om hier een structuur, organisatie, platform of netwerk te ontwikkelen. Te overwegen valt om in een aantal gebieden te experimenteren met 'trekkers' met verschillende achtergronden. De uitkomst kan én mag per gebied verschillen.

Een stedelijke adviesorgaan blijft nodig, maar dan wel één met een integrale opdracht en een brede scope, zorgvuldig samengesteld, en zoveel mogelijk gevoed vanuit de wijk én vanuit de eigen specifieke achtergrond. Niettemin denken we aan een lichte structuur, en niet aan een log en bureaucratisch apparaat. Op zijn minst zou ook het jeugd domein hierin opgenomen zijn, en op een later moment wellicht ook de maatschappelijke participatie. Hiervoor wordt een kwartiermaker aangesteld.

Als vanuit de gemeente een advies gewenst is moet van te voren goed worden afgewogen hoe en waar die adviesaanvraag wordt neergelegd, alsook in welke fase van de beleidscyclus. Dat kan per onderwerp verschillen. In alle gevallen stelt de gemeente zich faciliterend op, bijvoorbeeld ook door relevante informatie te verstrekken en een ambtelijk aanspreekpunt aan te wijzen.

Het staat de nieuwe adviesraad, burgers, wijkbewoners, cliënten te allen tijde vrij om de gemeente ook ongevroegd advies te geven. In de praktijk zullen er naar verwachting in de gebieden natuurlijke netwerken ontstaan waar men terecht kan.

De gemeente is bezig met een omslag naar meer partnerschap en minder sturing. Het beleid om meer ruimte te creëren voor initiatieven van burgers zal dan ook verder ontwikkeld worden in de programma's die daar specifiek voor zijn, zoals StadDoetMee, veranderlabs en het gebiedsgericht werken maar ook in het reguliere beleidsvormingsproces.

Het is van belang om als gemeente in zijn algemeenheid een open houding aan te nemen tegenover tegenmacht, ook los van de advisering. Denk daarbij bijvoorbeeld aan cliëntenraden. Meedenken en tegendenken zijn allebei welkom.

Het advies is om het hierboven geschetste beeld als uitgangspunt te nemen voor besluitvorming en vervolgoedprachten. Meest urgent is de uitwerking van de opdracht voor de aanstelling van een kwartiermaker voor de nieuwe adviesraad, en de afbouw van de huidige adviesstructuur. Van belang is om de bestaande expertise daarin te borgen. Ook is expliciete aandacht nodig voor de samenstelling en voor de individuele competenties van de leden.

Vergroting van burgerbetrokkenheid, meer gebiedsgericht werken en het opbouwen van een sociale wijkinfrastructuur zijn al doelen van het gemeentelijk beleid, die in ontwikkeling zijn. Van belang is dat er dwarsverbanden ontstaan zodat ook vanuit de gebieden aansluiting mogelijk is op de behoefte aan advisering, zowel op gebieds- als op stedelijk niveau. Voor de gebiedsteams is hier een coördinerende rol weggelegd bij een viertal experimenten.

Deze ontwikkelingen hebben tijd nodig en zullen in de loop van de komende jaren uitkristalliseren. Wat wel op kortere termijn kan is enkele gebieden aanwijzen waar hiermee geëxperimenteerd kan worden. Voor de gemeente zelf is óók op dit punt sprake van een transformatie-opgave, waarbij de verhouding tussen overheid, burgers en maatschappelijke partners een nieuwe invulling krijgt, met nieuwe rollen.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Aan de pilot hebben burgers meegedaan, en enkele ondernemers, leden van de raad en van de adviesraden, en enkele medewerkers van maatschappelijke instellingen. Hun bevindingen zijn meegenomen in het rapport van Movisie.

We hebben voorts de adviesraden, zelf voorwerp van bespreking, gevraagd om in een bestek van twee weken een reactie te geven op het rapport en op een notitie met voorlopige conclusies van onze kant. Daarin ook het voornemen om de twee formele adviesraden op te heffen en de subsidiëring en de ondersteuning te stoppen, eveneens van het (particuliere) WMO-platform.

De reacties van de adviesraden zijn als bijlage toegevoegd. In het kort:

De Ouderenraad is blij met het rapport, pleit voor een schone lei, maar adviseert goed naar de samenstelling van de nieuwe adviesraad te kijken.

De Adviesraad voor het Gehandicaptenbeleid heeft kritiek op het rapport en de korte reactietijd. Ze heeft nog veel vragen, en mist aandacht voor de uitvoeringsproblemen bij de WMO. De gemeente moet vooral visie en beleid ontwikkelen op het gebied van burgerparticipatie, en niet alle kaarten zetten op de wijkontwikkeling.

Het WMO-platform vindt de reactietijd ook kort, maar is blij met het rapport en wil vooral vooruitkijken. Men is het volledig eens met de drie aanbevelingen van Movisie en geeft aan dat zijzelf al bezig is in de lijn van het advies te werken. Ze vraagt van de gemeente burgerinitiatieven serieus te nemen en het partnerschap verder uit te werken.

Uit de reacties maken we op dat we met deze keuze een nuttige en noodzakelijke stap zetten, maar dat we zorgvuldig moeten handelen en recht doen aan de bestaande expertise. We zullen dat betrekken bij de opdrachten aan de kwartiermaker en de vier wijkexperimenten.

Dat de reactietijd kort was, was van te voren bekend. We zijn blij dat het niettemin gelukt is om een reactie te geven. Men reageerde zowel op het rapport van Movisie als op een gemeentelijke notitie die kort aangaf wat de richting zou zijn van het voorgenomen besluit. Ook deze is als bijlage toegevoegd.

Financiële consequenties

De Ouderenraad en de Adviesraad voor het gehandicaptenbeleid ontvangen momenteel ieder 25.000 euro en enkele uren ambtelijke ondersteuning. Het WMO-platform ontvangt alleen een subsidie van 25.000 euro. Bij stopzetting van de subsidie per 1 januari 2016 komen de vrijvallende middelen en ondersteuning in principe beschikbaar voor de nieuwe adviesraad.

Dat geldt ook voor eventuele kosten die gemoeid zijn met de uitvoering van enkele pilots in de gebieden. Tenzij externe partijen worden ingehuurd zou dit met de huidige inzet van personen en middelen moeten kunnen geschieden.

Overige consequenties

De verordeningen die ten grondslag liggen aan de Ouderenraad en de Adviesraad voor het gehandicaptenbeleid dienen te worden ingetrokken en de benoeming van de leden beëindigd.

De overgang van oud naar nieuw moet zorgvuldig plaatsvinden, en onder samenhangende regie van een kwartiermaker / projectleider, en voor 1 januari 2016 zijn afgerond. Daarbij hoort ook het opstellen van een nieuwe verordening.

De gebiedsteams zullen, op basis van dit raadsbesluit, aan de slag gaan met de experimenten in vier wijken.

Vervolg

Het college geeft uitvoering aan dit raadsbesluit.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

Wmo in Groningen: Maak het mee!

Vergroten van burgerbetrokkenheid
en herziening adviesstructuur

Auteur(s)

Karin Sok
Saskia van Grinsven
Daan de Bruijn
Marjoke Verschelling

Datum

Utrecht, 9 maart 2015

© Movisie

Movisie: kennis en aanpak van sociale vraagstukken

Movisie is het landelijke kennisinstituut en adviesbureau voor toepasbare kennis, adviezen en oplossingen bij de aanpak van sociale vraagstukken op het terrein van welzijn, participatie, sociale zorg en sociale veiligheid. Onze activiteiten zijn georganiseerd in vier actuele programma's: effectiviteit en vakmanschap, zelfredzaamheid, participatie, veiligheid en huiselijk/seksueel geweld.

We investeren in de kracht en de onderlinge verbinding van burgers. We doen dit door maatschappelijke organisaties, overheden, maatschappelijk betrokken bedrijven en burgerinitiatieven te ondersteunen, te adviseren én met hen samen te werken. Lokaal of landelijk, toegesneden op het vraagstuk en de organisatie. Zo kunnen deze organisaties en hun professionals hun werk voor de samenleving zo goed mogelijk doen.

Kijk voor meer informatie op www.movisie.nl.

COLOFON

Auteur(s):
Karin Sok
Saskia van Grinsven
Daan de Bruijn
Marjoke Verschelling

Projectnummer: P2589
Datum: 9 maart 2015
© Movisie
Bestellen: www.movisie.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Vliegwiel als theoretisch kader	4
1.2	Aanpak	5
1.3	Deelnemers	6
2	Wat hebben we nu al in de stad?	7
3	Blik op de toekomst	11
3.1	Aandachtspunten om van A naar B te komen	15

1 Inleiding

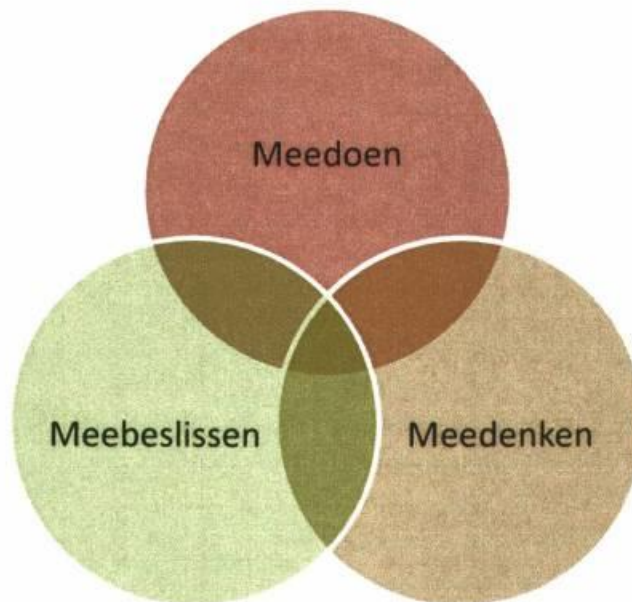
De gemeente Groningen heeft Movisie gevraagd te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om op wijkniveau een bredere betrokkenheid bij Wmo-vraagstukken te realiseren en daarmee ook de stedelijke adviesstructuur te vernieuwen. Het doel is om te komen tot inzichten over de toekomstige burgerbetrokkenheid en -advisering op wijk- en stedelijk niveau en de relatie tot burgerinitiatieven in zorg en welzijn. Deze inzichten kunnen gebruikt worden in de gemeentelijke besluitvorming rond dit thema in de komende maanden.

In dit rapport schetsen we een toekomstrichting voor de gemeente Groningen op basis van de inhoud die we in dit traject hebben verzameld.

1.1 Vliegwiel als theoretisch kader

Burgers *signaleren* problemen en hiaten, ze *agenderen* belangrijke knelpunten, ze *denken en beslissen mee* over de aanpak, ze *adviseren* de gemeente en ze *innoveren* door zelf initiatieven te nemen. Zij functioneren vanuit hun specifieke belang als wijkbewoner of als cliënt/gebruiker van de Wmo als *countervailing power* voor de gemeente. De gemeente formuleert beleid, dat gevolgen heeft voor cliënten en wijkbewoners. Op die momenten moet er goed tegenspel zijn, zodat het beleid getoetst wordt aan hun perspectief.

Al deze vormen van burgerbetrokkenheid zien we terug in het vliegwiel van de doe-democratie. Er is voor gekozen dit wiel als theoretisch uitgangspunt te nemen. Dit vliegwiel kent drie raderen, namelijk die van meedenken (adviesraden, platforms, panels, themacafés), die van meedoen (burger- en cliëntinitiatieven) en die van meebeslissen (gemeenteraad, wijkraden met eigen budget, coöperaties). Op veel plekken in Nederland functioneren deze raderen nog niet in samenwerking met elkaar, terwijl in die verbinding de meerwaarde ligt. In de overlap van de raderen ligt de mogelijkheid om bovengenoemde vormen van burgerbetrokkenheid beter uit de verf te laten komen en een bredere burgerbetrokkenheid bij Wmo-vraagstukken te realiseren. Dat de raderen vaak nog onvoldoende met elkaar in verbinding staan, heeft ook te maken met het feit dat een rader zoals meedoen vooral op wijkniveau functioneert en raderen zoals meedenken en meebeslissen vooral op stedelijk niveau. Een verbinding tussen de raderen impliceert dus ook een verbinding tussen het stedelijk en het wijkniveau.

Maar is het mogelijk om doeners, zoals burgerinitiatieven, meer te betrekken bij het signaleren van problemen in de wijk en het meedenken over de aanpak en zo het stedelijk niveau vanuit de wijk te voeden? Kunnen we het adviseren van de gemeente meer in de wijk beleggen? Zijn er ideeën om meebeslissen ook meer op het niveau van de wijk vorm te geven? Kun je in de wijk de countervailing power van wijkbewoners op een goede manier organiseren, maar ook die van cliënten/gebruikers? Dit zijn vragen die we in dit traject met elkaar hebben onderzocht, om op die manier zicht te krijgen op de bouwstenen voor een bredere burgerbetrokkenheid bij Wmo-vraagstukken in de wijk en vernieuwing van de adviesstructuur.

1.2 Aanpak

In de afgelopen maanden hebben we in drie wijken gekeken hoe deze raderen uit het vliegwiel nu al zichtbaar zijn in de wijken en op welke manier verbinding tussen deze raderen aanwezig is of kan worden gestimuleerd. Er is gekozen om deze pilot in drie wijken uit te voeren, namelijk de wijken Oosterpark/Korreweg, Vinkhuizen en Zuyd. In deze wijken zijn burgers geworven om mee te denken over de vragen zoals die hierboven in 1.1 staan genoemd. De werving heeft plaatsgevonden via het stadspanel, via contacten van ambtenaren in de gemeente en via de bestaande adviesraden en bewonersorganisaties.

In een slotbijeenkomst op 3 maart hebben we de bevindingen uit het traject gedeeld en zijn we dieper ingegaan op de betekenis van de uitkomsten voor de adviesstructuur in Groningen. Dit is in de werkplaatsen minder aan de orde gekomen en had nog aandacht nodig.

Tijdens de pilot heeft een klankbordgroep bestaande uit ondernemers, ambtenaren van de gemeente, een opbouwwerker, leden van de adviesraden en een medewerker van MEE, het traject gevolgd en meegedacht.

1.3 Deelnemers

In totaal hebben we vijf bijeenkomsten gehouden, waarvan drie in de wijken zelf, één aftrap met alle deelnemers en een slotbijeenkomst waar wederom iedereen voor is uitgenodigd. Tijdens deze bijeenkomsten hebben in totaal ongeveer 60 mensen meegedacht over de toekomst van burgerbetrokkenheid bij de Wmo. De werving van de deelnemers is verlopen via contacten van betrokken ambtenaren, een oproep via het Stadspanel en via de bestaande adviesraden. Ook raadsleden van de gemeente Groningen zijn uitgenodigd. Uit ieder rader van het vliegwiel waren iedere avond mensen vertegenwoordigd. Mooi in dit licht is een uitspraak van een deelnemer in de startbijeenkomst *"Denker, doener, beslisser? Ik ben alles! Ik denk na over een buurtfeest, ik beslis dat het er komt en ik doe het dan ook gewoon."* De onderverdeling die we maken is een systemische benadering die inzicht geeft in verschillende elementen van betrokkenheid. Maar voor mensen voelt dit soms heel anders, zij verenigen alle elementen in zichzelf. Dit laat tegelijk de kracht zien van het model: daar waar verbinding ontstaat, daar gebeurt het!

In de werkplaatsen waren veel doeners aanwezig. Zij presenteerden vol enthousiasme hun eigen initiatieven in de wijk en waren op zoek naar verbinding en uitwisseling. Vertegenwoordiging vanuit de denkers (in de zin van raden en bewonersorganisaties) was soms beperkt. Hun rol en taak voor de toekomst was onderwerp van gesprek, wat af en toe leidde tot enige terughoudendheid in het gesprek. De beslissers (in de zin van raadsleden en ambtenaren) waren vaak sterk in de minderheid. Voor raadsleden was deze pilot een kans om mee te denken over nieuw te vormen beleid aan de voorkant van het beleidsproces en te horen wat de burger hiervan vindt. We zien dat slechts een paar partijen/raadsleden hier gebruik van heeft gemaakt.

Bij de werkplaatsen waren in sommige wijken ook professionals aanwezig die werkzaam zijn in de buurt. Coördinatoren en medewerkers van Stips bijvoorbeeld en professionals van NOVO. Zij zijn een waardevolle aanvulling op de bewoners uit de wijk, vanwege hun grote kennis over de sociale infrastructuur in de wijk. Eén van de professionals merkte op dat het perspectief van mensen met een beperking niet sterk vertegenwoordigd was tijdens de bijeenkomsten. In het licht van de veranderingen in de Wmo is dit een belangrijke observatie. Inclusie, juist ook van mensen met een beperking, bij participatietrajecten waar deze pilot een voorbeeld van is, is belangrijk voor breed gedragen ideeën, zeker daar waar het om betrokkenheid bij Wmo-vraagstukken gaat.

Gezien de aard en het doel van dit traject hebben we een beroep gedaan op de meedenkkracht die in de wijken aanwezig was. Dit spreekt bepaalde groepen bewoners misschien niet aan. Omdat de gemeente Groningen op zoek is naar nieuwe oplossingen is wel extra geprobeerd om ondernemers, studenten en kunstenaars als dwarsdenkers in de pilots te betrekken. De kanalen om deze mensen te bereiken zijn binnen de gemeente alleen niet altijd bekend.

Door de mix van mensen die iedere avond wel aanwezig was zagen we dat de avonden geanimeerd verliepen ondanks het soms abstracte thema. De deelnemers waardeerden de uitwisseling die terplekke ontstond erg en raakten erdoor geïnspireerd om ook buiten deze avonden om contact te houden. Zo werd het vliegwiel al praktijk in dit traject.

2 Wat hebben we nu al in de stad?

Groningen is bezig met een beweging van minder beleid maken en uitvoeren op stedelijk niveau, naar meer beleid maken en uitvoeren op wijkniveau. Dit vraagt om een omslag in werken bij de gemeente en haar medewerkers, maar ook bij de wijkbewoners en bij de bestaande adviesstructuur in Groningen waarin burgers en cliënten betrokken zijn. We hebben in de wijken gekeken welke ingrediënten er nu al zijn die bruikbaar zijn in de toekomstige situatie. Hieronder bespreken we per rader in het vliegwiel de huidige situatie in de drie bezochte wijken. Het is belangrijk te noemen dat dit een impressie is en niet meteen representatief is voor de hele stad.

Meedoen

Dat het in Groningen bruist van de burgerinitiatieven is geen nieuws. Het programma Stad Doet Mee geeft een aantal mooie voorbeelden van burgerinitiatieven en nieuwe vormen van samenwerking tussen overheid en burger. Ook tijdens de avonden in de wijken zijn veel initiatieven de revue gepasseerd en was merkbaar dat het praten over initiatieven veel energie oproept. Vanuit de observaties en resultaten van de aftrap en werkplaatsen constateren we dat het rader meedoen vrij op zichzelf functioneert. De activiteiten spelen zich af op wijkniveau of eigenlijk vooral op buurtniveau. Ook binnen dit rader is weinig verbinding en bestaan nog veel eilandjes van initiatieven. Het gebrek aan verbinding met andere raderen komt omdat de motivatie en betrokkenheid gelegen is in de eigen buurt en wat ze daar aantreffen en het feit dat mensen het daar al druk genoeg mee hebben. Stedelijk komen ze in aanraking met het rader meebeslissen op het moment dat ze tegen de regelgeving en bureaucratie van de gemeente aanlopen (of dat een lid van de gemeenteraad op werkbezoek komt). Er is weinig verbinding met het rader meedenken omdat de doeners er weinig beeld bij hebben, het abstract is voor hen en denkers zich vooral bewegen op stedelijk niveau en (nog) minder in de wijk waar de doeners zich bewegen.

Bouwstenen voor de toekomst

Initiatiefnemers zijn dus nauwelijks op de hoogte van de adviesstructuur in de stad en de mogelijkheden die eventuele samenwerking met raden of platforms zou kunnen bieden. Een gedeelte van de doeners ziet echter op basis van de ervaringen in een initiatief wel degelijk verbeterpunten voor beleid en wil het vliegwiel laten draaien, maar weet niet goed welke weg te bewandelen om hier ook daadwerkelijk iets mee te doen. Als hier meer duidelijkheid over is kunnen op meer plekken signalen worden opgepikt die dienen als input voor beleidsvorming.

De initiatieven die burgers nemen op het gebied van zorg en ondersteuning zijn natuurlijk erg waardevol. Bij de doeners zagen we een sterke behoefte om van elkaar te leren en dus de lijntjes binnen het rader van het meedoen te versterken. Ze zijn op zoek naar uitwisseling: van ervaringen, financieringsbronnen, tips en ideeën om de initiatieven verder te brengen. Van de gemeente wordt gevraagd deze uitwisseling te faciliteren, door bijvoorbeeld een beursvloer of marktplaats voor initiatieven te organiseren. Deze behoefte komt vooral voort uit het verduurzamen of verder brengen van de initiatieven. We zien dat Stad doet Mee hierin al veel actie onderneemt. De doeners geven verder aan tegen regels en belemmeringen aan te lopen waar de gemeente mogelijk een oplossing kan bieden. Hiervoor zoeken zij naar een vast aanspreekpunt namens de gemeente, een wijkambtenaar bijvoorbeeld. Ook de wijkwethouder wordt door sommigen genoemd als breekijzer voor burgerinitiatieven. Duidelijk wordt dat meer ruimte en faciliteiten nodig zijn om initiatieven te laten floreren. Dit gaat ook om praktische hulp bijvoorbeeld in de vorm van ruimte om te publiceren in de plaatselijke Gezinsbode of de wijkgids.

Vanuit het perspectief van beleidsmakers en gemeenteraad kan het goed zijn om kaders en financiën voor initiatieven vast te stellen. Dit riep in de werkplaatsen ook de vraag op of de gemeente erop kan vertrouwen dat burgerinitiatieven voor een bepaald deel uitvoering geven aan gemeentelijk beleid. Als dit zo is dan kan de gemeente dit 'loslaten' en haar energie richten op andere zaken. Dit vraagt dus een zeker onderling vertrouwen.

Meedenken

Binnen het kader van meedenken gaat het zowel om 'meedenken' aan het begin van het beleidsproces als om 'adviseren', wat meer aan het einde van het beleidsproces plaatsvindt. De huidige adviesstructuur in het sociale domein bestaat uit het Wmo-platform, de adviesraad voor het gehandicaptenbeleid en de ouderenraad. Daarnaast participeert het Stedelijk Overleg Ouderenbonden Groningen als belangenorganisatie in deze adviesstructuur. In het kader van meedenken zien we dat de raden als eiland in het vliegwiel opereren en met name stedelijk georiënteerd zijn. De beeldvorming over de huidige officiële adviesstructuur is erg divers, zo bleek tijdens dit traject. Er leven zowel positieve als negatieve beelden over de raden en hun functioneren, al dan niet op eigen ervaringen gestoeld. Of en hoe op wijkniveau eventuele bewonersorganisaties, wijkraden en wijkoverleggen functioneren en meedenken over hun wijk is divers en onduidelijk.

In de gemeentelijke beleidsvorming is enerzijds behoefte aan een kritische sparringpartner die vanuit cliënt/burgerperspectief meedenkt over verordeningen of beleidsplannen met een sterk strategisch en domeinoverstijgend karakter (zoals Vernieuwing Sociaal Domein). Anderzijds is behoefte aan input van de praktijk, voeding vanuit de wijken. Een deel van stedelijke adviesstructuur geeft aan moeite te hebben de aansluiting met de wijk te vinden. Er wordt bijvoorbeeld benoemd dat het ophalen van signalen lastig is. Daarvoor is echt contact nodig met mensen in de buurt en de afstand daarmee is op dit moment te groot. Het kader meedenken en het kader meedoen hebben dan ook weinig verbinding met elkaar.

Verbinding tussen het kader meedenken en het kader meebeslissen zien we vooral in het laatste stadium van beleidsvorming, in de advisering van raden richting gemeente. Hoewel ook hier en daar gebruik gemaakt wordt van inspraakmogelijkheden en informeel overleg tussen leden van adviesraden en van de gemeenteraad.

Bouwstenen voor de toekomst

In de gemeentelijke beleidsvorming is behoefte aan advies- en meedenkkracht.

De huidige stedelijke adviesstructuur voorziet voor een deel hierin, maar is versnipperd. Het integrale karakter wordt gemist evenals de verbinding met en voeding vanuit de wijken. Een mooi voorbeeld om de relatie te leggen met de ontwikkelingen in de wijken is de dubbelfunctie van iemand uit de adviesraad gehandicapten. Naast haar werk in de adviesraad is zij vrijwilliger in het Stip, waardoor ze veel mensen ziet en spreekt uit de doelgroep van de raad. Dit vormt een voedingsbodem voor het werk in de raad. Echter is dit een incidentele verbinding.

In de werkplaatsen hebben we gezien dat actieve bewoners signalen oppikken over zaken die spelen in hun buurt (en niet zozeer in hun wijk) en dat zij daar vervolgens zelf mee aan de slag gaan. Meer collectieve signalen, signalen die zij vaker horen of tegenkomen, zijn belangrijk voor het gemeentelijk beleid. Die signalen komen op diverse plekken in de wijk binnen, bij bewonersinitiatieven, maar ook bij de Stips, het MJD en allerlei buurtactiviteiten. De vraag is waar die signalen bij elkaar komen en wie actie initieert. De toekomstige wijkteams werden vaak genoemd om deze functie te vervullen.

Actieve wijkbewoners zijn best bereid om signalen op te pikken en door te spelen, maar ze moeten wel weten waar ze met hun signalen terecht kunnen. Ook speelt wederkerigheid hierin een belangrijke rol: actieve bewoners die een signalerende functie op zich nemen, maar daar ook iets voor terug krijgen. Een beperkt aantal actieve bewoners is ook bereid mee te denken over de aanpak van bepaalde Wmo-vraagstukken. Het gaat dan om mensen die naast hun eigen initiatieven en activiteiten energie en interesse hebben om breder mee te denken. Verder geven bewoners aan mee te willen denken op ad hoc basis, omdat ze persoonlijke affiniteit hebben met het onderwerp. Dat betekent wel dat duidelijk moet zijn waarover meegedacht moet worden, wat de kaders zijn waarbinnen mensen meedenken en wat er gebeurt met de input die mensen leveren. En ongetwijfeld zijn er in de wijk meer bewoners te vinden die nu niet als 'doener' actief zijn in allerlei initiatieven, maar wel interesse hebben om een keer mee te denken over een bepaald vraagstuk, dat hem of haar raakt. Er dient dan wel een goede terugkoppeling te worden georganiseerd. Mensen geven aan als ze meedenken ook serieus genomen te willen worden.

De realiteit is wel dat niet alle beleidszaken zich lenen voor een bespreking op wijkniveau. Verordeningen of beleidsplannen met een sterk strategisch en domeinoverstijgend karakter zullen zaken zijn die al snel ver van het bed voelen van de gemiddelde inwoner. Op dat moment is een stedelijk orgaan de aangewezen partij om zich hierover te buigen.

Als het gaat over 'meedenken' zien we overigens dat de gemeente ook andere manieren inzet om gebruik te maken van de denkkracht over zaken in het sociale domein. Dit is bijvoorbeeld te zien in de aanpak rond de plannen voor dagbesteding waar expliciet gesproken is met gebruikers van de dagbesteding. Ook dit traject over burgerbetrokkenheid is een vorm van meedenkkraft mobiliseren. Mensen die bijvoorbeeld via het stadspanel geworven waren voor dit traject, gaven aan erg positief te zijn over deze vorm van meedenken met de gemeente.

Meebeslissen

Het rader van meebeslissen was beperkt vertegenwoordigd tijdens de werkplaatsen. De gemeenteraadsleden die er waren gaven aan bezig te zijn met een omslag: meer vooraf in het beleidsproces contact zoeken met initiatieven, activiteiten en bewoners, eropaf en de wijk in. Op die manier raken zij veel beter geïnformeerd over wat er speelt op bepaalde thema's, verzamelen input voor hun beslissingen en wordt gewerkt aan draagvlak. Deze verbinding tussen het rader meebeslissen en het rader meedoen staat nog wel in de kinderschoenen. Tijdens de werkplaatsen werd door wijkbewoners ook aangegeven dat raadsleden en ambtenaren zich meer rechtstreeks moeten laten voeden door wijkbewoners. Waar dit voorheen veel gebeurde door organisaties die in de wijk werkten, zouden ze via rechtstreeks contact veel meer te weten kunnen komen over wat er echt speelt. Op deze manier voelen burgers zich ook serieus genomen. Natuurlijk zijn gemeenteraadsleden niet de enige beslissers. Ook financiers, bijvoorbeeld betrokken ondernemers kunnen door hun bijdrage aan een initiatief van doeners 'mee' beslissen of iets van de grond komt of niet. Voor beslissers zijn signalen uit de samenleving van groot belang. Deze kunnen op heel veel verschillende plekken worden gevonden. Aanwezigheid op en bekendheid met deze plekken is dan van groot belang.

De verbinding tussen de beslissers en de denkers is in dit traject niet goed duidelijk geworden. Een verbinding tussen bijvoorbeeld gemeenteraadsleden en adviesorganen kan echter wel van meerwaarde zijn in de beraadslagingen van de raad.

Bouwstenen voor de toekomst

Dat gemeenteraadsleden bezig zijn met een omslag richting de wijk is positief voor de verbinding tussen de raderen. Tijdens de werkplaatsen zijn ideeën naar voren gekomen over hoe de besliskracht in de wijk meer benut zou kunnen worden. Zou het niet mogelijk zijn om bewoners te vragen tijdens een inloop aan welk project meer financiële ondersteuning moet worden gegeven, project A of B? Een wijkbudget is een andere manier om bewoners te laten beslissen over dat wat nodig is in de wijk. Hierbij werden in de werkplaatsen de sociale teams genoemd als aanspreek- of verdeelpunt. Ook burgers die het heft in eigen hand nemen en een initiatief starten, zijn in feite beslissers. In de Wmo 2015 is expliciet 'the right to challenge' opgenomen. Dit geeft burgers in een wijk of buurt het recht om de gemeente uit te dagen als ze denkt diensten op het gebied van zorg en ondersteuning zelf beter te kunnen verlenen dan de gemeente. Op deze manier kunnen burgers ook rechtstreeks meebeslissen over de ondersteuning in hun eigen buurt, door initiatief te nemen. De wethouder vertaalt de 'right to challenge' dan ook graag in de 'right to invite' waardoor burgers de gemeente uitnodigen aan te sluiten bij hun initiatieven.

Interessant als het om meebeslissen, maar ook om meedenken en innoveren gaat, is de ontwikkeling van de G1000 in Groningen. Stadgers nemen in de ontmoeting op 6 juni het heft in eigen hand door samen de agenda voor de stad te maken (www.g1000groningen.nl).

3 **Blik op de toekomst**

Hoe zou de toekomst in Groningen eruit kunnen zien nu Groningen op wijkniveau een bredere betrokkenheid van burgers en cliënten bij Wmo-vraagstukken wil realiseren? Om die bredere betrokkenheid te realiseren zullen de raderen van het vliegwiel meer moeten gaan samenwerken, wat, zoals eerder gezegd, ook meer verbinding impliceert tussen het stedelijk- en het wijkniveau.

Via verschillende bijeenkomsten en werkplaatsen en gesprekken met de klankbordgroep en een aantal stakeholders hebben we met elkaar gezocht naar mogelijkheden en ideeën om de raderen meer te laten samenwerken en denkers, doeners en beslissers meer van elkaar kennis en ervaring te laten profiteren. Ook hebben we gekeken naar landelijke trends en ervaringen in andere gemeenten die bruikbaar zijn in Groningen. Dit samen geeft het volgende beeld voor de toekomst als we zo'n drie jaar verder kijken.

Let op: in onderstaande tekst schetsen we een beeld van de toekomst, zoals dat er wat Movisie betreft uit zou kunnen zien over drie jaar. Het is dus niet per se zo dat dit een door alle partijen gedragen beeld is, hoewel zij zich in onderdelen ongetwijfeld zullen herkennen.

1. Verbinding met de wijken maken om signalen uit de wijk op te kunnen pikken, op thema's en vraagstukken meedenkkracht te mobiliseren en op die manier veel meer samen met de wijk het gemeentelijk beleid te ontwikkelen.

In de toekomst wordt het beleid veel meer gevoed vanuit de wijk. Waarschijnlijk zal de beleidsvorming en toetsing door de gemeenteraad op stedelijk niveau plaatsvinden, maar in de beleidsvoorbereiding kan meer gebruik gemaakt worden van de signalen en meedenkkracht in de wijk. Op die manier is het mogelijk om een bredere betrokkenheid van de wijk bij Wmo-vraagstukken te realiseren. Signalen en aandachtspunten voor beleid komen bij diverse kanalen binnen. Bij de meer professionele kanalen zoals de wijkteams, het MJD en de Stips, maar ook bij allerlei activiteiten en initiatieven in de wijk, waar bewoners komen gewoon omdat het leuk is of initiatieven die bij bewoners langs gaan. Denk aan de Roege Boys in Vinkhuizen of de buurtmeiden in Zuyd. Die diversiteit is soms lastig te hanteren, want signalen komen verspreid binnen en vragen dus om bundeling en collectivieren, maar tegelijkertijd is het iets om te koesteren. Om een brede groep mensen te bereiken en signalen op te pikken is een diversiteit aan vindplaatsen en activiteiten nodig.

In het realiseren van een bredere betrokkenheid bij Wmo-vraagstukken in de wijk hebben zowel bewoners, professionals als de gemeente zelf een rol.

De wijkteams

De wijkteams vervullen in dit toekomstplaatje een belangrijke rol. Zij hebben naast het bieden van zorg en ondersteuning aan wijkbewoners ook de taak om bewoners te kennen, te activeren, bij elkaar te halen, initiatieven te faciliteren, signalen te horen en daarop actie te ondernemen. Vanuit die taak zijn zij een plek in de wijk waar signalen uit de wijk bij elkaar komen, een wijkagenda met bewoners kan worden opgesteld, meedenkkracht kan worden gemobiliseerd, etc.

Wijk/participatieambtenaar

De gemeente heeft inmiddels stappen gezet richting de wijk met bijv. het aanstellen van wijkwethouders. In dit toekomstplaatje gaat zij daarmee verder en is de gemeente in de persoon van een of meerdere beleidsambtenaren aangehaakt bij of lid van het wijkteam. Op die manier is de gemeente ook daadwerkelijk bezig in de wijk, benaderbaar en dichtbij. Het is afhankelijk van de kenmerken van de wijk, de cultuur, de mate waarin bewoners actief en betrokken zijn welk rol de wijkambtenaar speelt.

Bewonersschil

Los van of rondom het wijkteam wordt een schil van bewoners en cliënten gevormd die aangeven op welke vraagstukken in de wijk extra ingezet moet worden en die samenwerkt met het wijkteam en de wijkambtenaar in het opvangen van signalen, mobiliseren van meedenkkraft, etc. Zij organiseren samen met het wijkteam en de wijkambtenaar oplooppjes, meedenksessies, themacafés en gaan langs bij Stips, activiteiten, bewonersinitiatieven en andere vindplaatsen. (Mede)zeggenschap van bewoners krijgt op die manier op wijkniveau vorm.

Inspiratie

- Digitaal wijkplatform
- Klaagmuur / kansmuur / stelling van de maand op centrale plek in de wijk
- Organiseer makkelijke inloop en benut de huiskamers in de wijk
- In Zwolle zijn deze maand in alle wijken wijkdialogen georganiseerd, meer informatie: [Jij bent aan de buurt](#)
- G250 in de wijk (à la stedelijke G1000), zie bijvoorbeeld in [De Pijp](#)
- Denk aan huisbezoeken, brievenbusgesprekken

2. Een integraal, stedelijk adviesorgaan dat met de gemeente meedenkt (vooraan in het beleidsproces) en de gemeente adviseert over wijkoverstijgende beleidsthema's, nota's en verordeningen.

Integraal

Voor de toekomst is een stedelijk adviesorgaan gewenst die de focus niet alleen heeft op de Wmo, maar ook op de Jeugdwet en Participatiewet. Dit sluit aan bij de landelijke trend naar brede participatieraden die meedenken en adviseren over het gehele sociale domein. Mede vanuit de gedachte dat beleid integraal vorm moet krijgen en burgers vaak te maken hebben met meer dan één wettelijk kader.

Expertrol

Vanuit die optiek vervult het adviesorgaan een expertrol: de leden hebben de competentie om te kunnen meedenken en adviseren vanuit een integraal perspectief, waarin zij de perspectieven en belangen van verschillende groepen kunnen afwegen, en dus ook boven hun eigen ervaring kunnen uitstijgen. In het recente verleden lag het accent van dergelijke adviesorganen in den lande steeds meer op beleidsdeskundigheid, vanwege de complexiteit van het beleid en de vragen van de gemeente. Dit had als gevolg dat veel leden een grote afstand tot de doelgroep, achterban of samenleving ervoeren. Momenteel is een kentering zichtbaar naar meer verbinding met cliënten, burgers en de samenleving. Dit heeft ook consequenties voor de samenstelling van zo'n adviesorgaan, namelijk veel meer een mix van beleids- en ervaringsdeskundigheid en van mensen

die contacten in de samenleving hebben en mensen die signalen kunnen vertalen naar beleid. Een dergelijke samenstelling vraagt nog meer dan voorheen om een onafhankelijk voorzitter met goede technische gespreksvaardigheden.

Weten wat er speelt

Het adviesorgaan hoeft geen representatie te zijn van doelgroepen, gebruikers of wijkbewoners, maar zij moet wel weten wat er speelt bij de verschillende doelgroepen, gebruikers en bewoners in de wijk, bijvoorbeeld als het gaat om toegankelijkheid, eenzaamheid of uitval van jongeren. Dit stelt dus eisen aan de kennis van de leden van het adviesorgaan en aan hun contacten met doelgroepen, gebruikers en wijkbewoners.

Verbinding tussen wijk en stad

Signalen uit de wijk over kwetsbare groepen worden soms op wijkniveau opgepakt door bijvoorbeeld bewonersinitiatieven, maar zullen ook regelmatig naar het stedelijk niveau moeten worden doorgezet, omdat hun signalen zich vaak niet beperken tot een specifieke wijk. Dan zullen de signalen rechtstreeks naar de gemeente of via het adviesorgaan moeten gaan. De wijkteams, wijkambtenaar en bewonersschil hebben hierin een makelaarsfunctie tussen de wijk en het adviesorgaan en de gemeente.

Inspiratie

- In het land zijn verschillende voorbeelden van brede participatieraden te vinden, waarvan de Koepel voor Wmo-raden er een aantal heeft gebundeld.
- Het bovenstaande idee lijkt op het model 'vertrouwen op experts' zoals beschreven in de publicatie Modellen voor lokale participatie van Movisie, Koepel voor Wmo-raden en Zorgbelang Noord-Holland.

3. Initiatieven in de wijk laten groeien en bloeien, faciliteren door drempels in beleid, wet- en regelgeving te slechten en een beroep doen op hun signaleringsfunctie en meedenkkracht.

Bewonersinitiatieven dragen met hun activiteiten vooral bij aan de uitvoering van beleid. Zij zijn niet verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid, maar zijn aanvullend op alles wat er vanuit formeel beleid wordt ingezet en uitgevoerd. Initiatieven komen en gaan, worden soms een succes en sterven soms ook een stille dood. Naast de rol in de uitvoering kunnen deze initiatieven ook een signaleringsfunctie hebben als het gaat om kwetsbare groepen. Zij zijn ogen en oren van de wijk en horen en zien waar kwetsbare groepen tegenaan lopen, waar hiaten zijn in het aanbod, wat knelpunten zijn. Dit zijn belangrijke signalen voor de gemeente en het stedelijk adviesorgaan, maar bewonersinitiatieven bewegen zich in de eigen buurt en vragen zich af waarom ze zich extra zouden moeten inzetten voor die signaleringsfunctie. Ze zullen niet snel rechtstreeks contact opnemen met het stedelijk adviesorgaan en zijn daarin ook op zoek naar wederkerigheid, een ruil. Een makelaarsfunctie zoals bij 2 beschreven is hierbij van belang. Zij kan gelegenheden creëren waarin die signalen naar boven komen, maar tegelijkertijd ook iets doen aan de knelpunten die initiatieven ervaren in de uitvoering van hun eigen initiatieven, bijvoorbeeld in de wet- en regelgeving die het initiatief tegenwerken.

Inspiratie

- Organiseer of faciliteer een beursvloer/marktplaats waar initiatieven zich presenteren en met elkaar uitwisselen.
- Recent is een publicatie uitgebracht met zes verschillende 'brillen' om te kijken naar burgerinitiatieven in zorg en welzijn.
- In Amersfoort is een Bewonersweb actief met als doel het van onderop faciliteren van burgerinitiatieven in zorg en welzijn.
- In het E-book Stappen in buurt-en dorpskracht heeft Movisie een aantal buurtinitiatieven gevolgd.

3.1 Aandachtspunten om van A naar B te komen

Hierboven hebben we een toekomstplaatje geschetst, met een perspectief van drie jaar, maar daar zijn we nu nog niet. Om daar uiteindelijk te komen benoemen we hier een aantal aandachtspunten die we mee willen geven.

Perspectief wijkbewoner en cliënt

Eerste aandachtspunt bij deze ideeën is dat het perspectief van de wijkbewoner een andere is dan het perspectief van de cliënt dan wel gebruiker van de Wmo. Wanneer we bijvoorbeeld bewonersinitiatieven bekijken vanuit het perspectief van de wijkbewoner komen bijvoorbeeld drempels in wet- en regelgeving als knelpunt naar voren. Wanneer we diezelfde bewonersinitiatieven bekijken vanuit het perspectief van de cliënt komen andere zaken naar voren, zoals de toegankelijkheid van die initiatieven voor bijv. mensen met een beperking. Of wanneer we vrijwillige inzet in de zorg bekijken vanuit het perspectief van de wijkbewoner komt bijvoorbeeld het 'noaberschap' als aandachtspunt naar voren. Maar bekijken we die vrijwillige inzet vanuit het perspectief van cliënten, dan komen zaken naar voren als de deskundigheid en afhankelijkheid van een vrijwilliger, privacy en de wens om geen vrijwilliger uit de eigen wijk te hebben die ondersteuning biedt.

Bestaat de wijk?

Dit brengt ons ook bij de vraag of de wijk iets is wat bestaat voor burgers. In de werkplaatsen gaven de bewoners continu aan dat zij niet zozeer iets hebben met de wijk, maar veel meer met hun buurt. Zij voelen zich betrokken bij hun straat of buurtje en de mensen die daar wonen, maar verder gaat het vaak niet. De wijk is daarvoor te groot en te divers. Ook vragen over wat er speelt in hun wijk konden zij relatief moeilijk beantwoorden, juist vanwege het gebrek aan zicht op en betrokkenheid bij de totale wijk.

Ook voor kwetsbare groepen, cliënten, gebruikers van de Wmo is de wijk vaak niet het niveau waarop zij aan te spreken zijn. Zij wonen en leven dan wel in een bepaalde wijk, maar veel van hun ondersteuning komt daar niet vandaan en willen ze ook niet. Loes Verplanke e.a. (2011) constateren in hun onderzoek dat voor kwetsbare groepen de buurt een non-issue is. Voor hen is de nabijheid van familie, vrienden, lotgenoten en hulpverleners van veel groter belang dan het contact met hun buurtgenoten. De buurt kan voor hen vol fysieke en sociale obstakels zitten. Ook de instellingen waar deze mensen voor hun dagbesteding en ondersteuning komen hebben weinig met het niveau van de wijk van doen.

Signaleren, meedenken en faciliteren is iets anders dan tegenkracht mobiliseren

Derde aandachtspunt bij het toekomstplaatje is dat het signaleren van knelpunten in de wijk, het mobiliseren van meedenkkraft en het faciliteren van initiatieven iets anders is dan het organiseren van tegenkracht en medezeggenschap van cliënten/gebruikers van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Al deze functies zitten in meer of mindere mate in de adviesstructuur verweven en het is de vraag of al deze functies ook even geschikt zijn om in de wijk vorm te geven. Bij het organiseren van tegenkracht, inspraak en medezeggenschap is dat zeer de vraag. Dit laatste lijkt ook buiten de aandacht van het traject te vallen, terwijl het een belangrijk onderdeel is van de verhouding tussen overheid en burger en het democratisch gehalte. Er zijn gemeenten die zich hier sterk van bewust zijn en juist inzetten op die tegenkracht en medezeggenschap vanuit cliënten/gebruikers. Bijvoorbeeld door naast een brede adviesraad ook een cliëntenraad in te richten of door vooral in belangenorganisaties te en adviesraden af te bouwen.

Nog volop ontwikkelingen gaande

Daarnaast is het belangrijk dat niemand zich rijk rekent in dit traject, omdat veel zaken nog in ontwikkeling zijn. Denk aan de sociale wijkteams. Deze teams gaan pas over een paar jaar so functioneren zoals beschreven in het toekomstplaatje en zelfs dat is nu nog de vraag, omdat uit ervaringen elders en onderzoek blijkt dat de dynamiek van de sociale wijkteams groot en grillig is en plannen lang niet altijd uitpakken zoals bedoeld.

Ook zijn nog veel ontwikkelingen gaande als het gaat over de omslag van de gemeente naar meer wijkgericht werken. Kun je als gemeente in de wijk beleid maken of gaat het vooral om het voorbereiden van beleid, maar formuleer je het vervolgens op stedelijk niveau? De vraag welke fase van beleidsvorming en welk typebeleid zich leent voor ontwikkeling op wijkniveau en wat stedelijk moet gebeuren, is nog niet uitgekristalliseerd. Ook landelijk zien we dat gemeenten hiermee worstelen.

Door ontwikkelen met waardering van het bestaande

Er is dus sprake van een overgangssituatie van een aantal jaren, waarvan de gemeente zich ook bewust is. Daarom is het raadzaam niet te rigoreus de bestaande structuren af te breken. De huidige situatie kent namelijk een aantal waardevolle ingrediënten. De structuur die het Wmo-platform heeft gekozen met de verschillende clusters is hier een voorbeeld van. Op deze manier is naast het bestuur van het platform ook een grote groep burgers gemobiliseerd. Daarnaast zijn in de wijk verschillende overlegstructuren actief in de vorm van bewonersorganisaties, wijkoverleggen of wijkraden. Deze functioneren allemaal erg verschillend. De beeldvorming over wat deze organisaties in de wijk betekenen is diffuus. Dit vraagt extra verdieping die buiten de scope van dit traject viel, maar wel waardevol is met het oog op de toekomst. Wat is waardevol om te behouden richting de nieuwe situatie, wat moet in een nieuw of ander jasje gestoken worden om toekomstbestendig te zijn, en waar moeten we afscheid van nemen? De huidige adviesraden geven aan te willen veranderen maar hebben daarvoor wel goede kaders en ondersteuning nodig.

Deze tijd vraagt dus om een geleidelijke transformatie naar nieuwe vormen van burgerbetrokkenheid en medezeggenschap.

Tot slot: investeren in de verbinding

In dit rapport staan een aantal ingrediënten en aandachtspunten voor de herziening van de Groningse adviesstructuur genoemd. We sluiten af met een voor de hand liggend maar toch cruciaal aandachtspunt: investeer in de verbinding. Een belangrijke conclusie die we meenemen uit de werkplaatsen is vooral dat het gaat om kennen en gekend worden. Het oprechte, geïnteresseerde contact tussen de mensen uit de verschillende raderen van het vliegwiel maakt verbinding pas echt succesvol.

Eerste reactie gemeente op het rapport 'WMO in Groningen: maak het mee!'

12 maart 2015

Wat vooraf ging

Al in 2011 gaven de adviesraden (de Ouderenraad, de Adviesraad voor het Gehandicaptenbeleid en het WMO-platform) in een gemeentelijk onderzoek aan dat de WMO-adviesstructuur beter kan en moet functioneren.

In 2012 is een gezamenlijk regieoverleg opgericht (waar het SOOG ook aan deelneemt) waarin afspraken gemaakt worden wie trekker is bij het opstellen van adviezen over specifieke thema's.

De vervolgstap is toen echter nog niet gezet: een stappenplan maken voor een nieuwe opzet. Uiteindelijk is in het najaar van 2014 een proces in gang gezet om verdere stappen te maken. Omwille van de toekomstbestendigheid, de vele ontwikkelingen in het sociale domein en de raakvlakken met burgerinitiatieven en gebiedsgericht werken is de aanvankelijke opdracht verbreed. In hoeverre kunnen deze bewegingen elkaar versterken en rechtdoen aan beide doelen? Onder inhoudelijke begeleiding van bureau Movisie is vervolgens i.s.m. de adviesraden een pilot uitgevoerd waarvan nu het eindrapport op tafel ligt.

In deze notitie geven we als gemeente een eerste reactie op dit eindrapport en geven daarbij in grote lijnen aan hoe we het vervolg zien.

Aan de adviesraden wordt gevraagd om uiterlijk 26 maart te reageren op zowel het eindrapport als onze notitie. Deze reactie wordt betrokken bij het opstellen van een besluitnota die op dinsdag 14 april in het college wordt vastgesteld.

Algemeen oordeel

We vinden dat het eindrapport waardevolle aanknopingspunten biedt voor het vervolg. Movisie was weliswaar niet in het bijzonder bekend met het totale Groningse krachtenveld, maar dat kwam in de loop van de bijeenkomsten wel ter sprake. Bovendien is het aan ons om hier overheen onze eigen situatie te leggen en de vele ontwikkelingen die gaande zijn in het sociale domein. Alles is vloeibaar momenteel. Ook de theoretische benadering van het vliegwiel spreekt ons aan en vraagt om verdere doordinking bij het maken van een plan van aanpak.

Veel deelnemers vonden het een interessant traject, ook al had dit het karakter van een zoektocht. Het geeft aan dat meer mensen bereid zijn om mee te denken dan wij vermoeden.

Er gaat al veel goed

Wat ook blijkt uit het rapport is dat op allerlei terreinen en in diverse wijken al enthousiast wordt gewerkt aan nieuwe vormen van consultatie van bijvoorbeeld cliënten en wijkbewoners die we nog niet eerder benaderden. Burgers, instellingen en overheid zetten stappen om te komen tot vernieuwing van bestaande routines. Het mag nu, zo lijkt het, en men heeft er zin in. Het veld is sterk in beweging, en dat schept een gunstig klimaat voor experimenten en het leggen van nieuwe verbindingen. Maar we denken dat meer samenhang en afstemming nodig is.

We zien ook dat, mede op verzoek van de gemeente, het WMO-platform al meer de verbinding met de wijken zoekt door mee te werken aan de introductie van de sociale teams.

Aanpak pilot

De aanpak en de uitvoering van de pilot staan beschreven in het rapport.

Met behulp van de theorie van het vliegwiel is het proces vormgegeven en de opbrengst geanalyseerd. De gedachte is dat als doeners, denkers en beslissers bijeenkomen er een meerwaarde ontstaat die zowel burgerinitiatieven als de advisering kan helpen. In de praktijk zijn ze nu vaak niet met elkaar verbonden, tenzij in één persoon.

In feite was deze pilot een eerste poging om deze partijen bij elkaar te krijgen, in een drietal wijken. Dat vroeg wel om intensieve en creatieve wervingsmethoden. De inschakeling van het Stadpanel om

mensen te mobiliseren heeft daarbij uitstekend gewerkt. En dat terwijl het onderwerp van de bijeenkomsten vrij abstract was: bezien of en hoe advisering vanuit de wijken kan plaatsvinden. Daarbij werd aangehaakt bij de praktijk: ervaringen van mensen met een verschillende achtergrond en in verschillende rollen: als bewoner, initiatiefnemer, vrijwilliger, professional, raadslid, ondernemer of kunstenaar.

Het bleek een goede opmaat voor de werkplaatsen in de wijk doordat ook gevraagd werd naar concrete casussen. Men raakte geïnspireerd door de mooie voorbeelden er werden afspraken gemaakt voor samenwerking. Het rapport noemt ook een voorbeeld van een lid van de Adviesraad gehandicapt, die ook STIP-vrijwilliger is en zo in persoon een verbinding is tussen het stedelijke en het wijkniveau.

Zo kwamen nieuwe verbindingen tot stand tijdens deze incidentele bijeenkomsten van mensen die elkaar eerder niet kenden, ook al woonden ze in de zelfde wijk.

Toekomstperspectief

Waar we samen met de adviesraden en de burgers in deze stad naar op zoek zijn is een toekomstbestendige manier om mensen te betrekken bij het sociale domein, of het nu gaat om beleidsvoorbereiding of om de uitvoering. We willen dat zoveel mogelijk gebiedsgericht organiseren, en aansluiten bij de ontwikkeling naar de WIJ-teams die in 2018 in de hele stad operationeel zullen zijn. Ook zoeken we de aansluiting bij de ontwikkeling van de gebiedsteams en onze rol als gemeente in de gebieden. Dit is wat ons betreft het langere termijn perspectief, dat we de komende drie jaar moeten uitwerken.

Wij geloven dat er meerdere vormen denkbaar zijn om ons rechtstreeks vanuit de gebieden van adviezen te voorzien, gevraagd en ongevraagd ('the wisdom of the crowd'). De manier waarop zal mede afhangen van het thema. Dat willen we graag nader uitwerken en organiseren met alle betrokken partijen. We kunnen ons een 'Right to invite' voorstellen, zoals Movisie in haar rapport ook suggereert: dat we op uitnodiging aanschuiven bij wijkinitiatieven.

Movisie geeft aan dat een stedelijk orgaan toch wel noodzakelijk blijft. Wij zijn het daar mee eens, en willen daar een nieuwe vorm voor vinden. Het moet een integraal denkende niet te zwaar ingerichte organisatie zijn, waarin mensen zitten met zeer diverse achtergronden. Haar takenpakket zal worden verbreed, in ieder geval met Jeugd maar misschien op termijn ook Participatie. Deze centrale organisatie is aanspreekpunt voor de gemeente, maar wordt gevoed vanuit de gebieden. Voor de gemeente betekent dit dat ze per advies beziet wáár en op welke wijze ze die vraag kan neerleggen.

Tegelijkertijd zetten we met overtuiging de beweging voort naar de gebiedsgerichte aanpak. Dat vraagt om een structuur in de wijk zodat we in gesprek kunnen. Een structuur die signalen en feedback ophaalt uit de wijk en meedenkt over wat nodig of mogelijk is. Wat ons betreft kan die structuur per gebied verschillen, maar het moet vooral in de wijk helder zijn waar men terecht kan en de lijnen moeten open zijn.

Met deze twee sporen is het mogelijk om invulling te geven aan nieuwe verhoudingen tussen overheid en burgers in het brede sociale domein.

Op korte termijn

Na een jarenlang voortraject willen we nu stappen zetten, ook op korte termijn, om deze nieuwe weg in te slaan. We denken er over om de subsidie voor de drie adviesraden per 1 januari 2016 stop te zetten. Men ontvangt nu ieder 25.000 euro. Daarmee komt een budget beschikbaar voor een nieuwe structuur die toewerken naar het gewenste einddoel. Hiervoor zullen we dan gezamenlijk criteria moeten opstellen.

Bovendien willen we op nog dit jaar komen tot de instelling van een nieuw stedelijk orgaan of platform. We doen dat in samenspraak met alle relevante partijen, inclusief de huidige adviesraden. Tenslotte moet er een plan komen hoe we dit proces verder in het vat gieten.

Tot slot

Wat nu nodig is, is het leggen van verbindingen tussen bestaande en nieuwe partijen, tussen ontwikkelingen die al gaande zijn en vooral ook nieuwe doelgroepen hierin betrekken.

Op korte termijn om een nieuwe structuur te ontwerpen, en op iets langere termijn de nieuwe wijkstructuren te laten ontstaan, om zo in cocreatie te werken aan een sociale en sterke stad.

Adviesraad**voor het gehandicaptenbeleid gemeente Groningen**

Secretariaat
Postadres
Postbus 7081
9701 JB Groningen

Bezoekadres
Ged. Zuiderdiep 98
Groningen

Telefoon 050-367 8095

Email: adviesraadgehandicaptenbeleid@groningen.nl

1

Het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Groningen,
t.a.v. wethouder T. Schroor en projectleider J. Wijbenga
Grote Markt 1
9712 HN GRONINGEN

Groningen, 25 maart 2015

Betreft: eerste reactie op "Wmo-Groningen: maak het mee" van Movisie

Geachte college, geachte wethouder en geachte projectleider,

Hierbij een eerste reactie vanuit de Adviesraad voor het Gehandicaptenbeleid gemeente Groningen op het rapport 'Wmo-Groningen: maak het mee' (Movisie dd. 9 maart 2015) en de reactie van de gemeente op dit rapport (dd. 12 maart 2015).

We gebruiken bewust de term 'eerste reactie' omdat we noch het rapport van Movisie noch de reactie van de gemeente 'advieswaardig' vinden. Ze roepen daarvoor nog te veel vragen op. Ook de ons gegunde reactietermijn vinden wij niet acceptabel. Vandaar dat we dit een eerste reactie noemen en geen formeel advies.

In de inleiding van het rapport van Movisie wordt het doel van het rapport (en de adviesopdracht) als volgt omschreven:

'Het doel is om te komen tot inzichten over de toekomstige burgerbetrokkenheid en -advisering op wijk- en stedelijk niveau en de relatie tot burgerinitiatieven in zorg en welzijn.'

Vervolgens wordt een theoretisch kader geschetst van waaruit de onderzoekers op zoek gaan naar het antwoord. Het is onduidelijk of dit kader de officiële beleidslijn is van de gemeente Groningen als het gaat over burgenbetrokkenheid. Zo ja, waar is dit besloten? Zo nee, wat is de waarde van dit kader?

In het vervolg van de notitie wordt duidelijk dat de onderzoekers ook zelf nauwelijks raad weten met hun eigen kader. Is de wijk bijvoorbeeld wel geschikt als aggregatieniveau om te adviseren over gemeentelijk beleid? Is de wijkbewoner hetzelfde als een cliënt. Veel vraagtekens en weinig antwoorden.

De slotconclusie van Movisie blijft dan ook vaag. Iets in de trant van 'neem de tijd en gooi niet te snel oude schoenen weg.' Het is dan ook eigenaardig dat de gemeente in haar eerste reactie zich alleen maar lijkt te focussen op een snelle afbouw van de huidige adviesstructuur. De optimistische toon over

wat er allemaal goed zou gaan met de ontwikkeling van burgerparticipatie op wijkniveau wordt namelijk op geen enkele manier onderbouwd door het rapport van Movisie. Daarnaast is het vreemd dat er met geen woord wordt gerept over de grote uitvoeringsproblemen in de Wmo. Voor welk probleem wordt er eigenlijk een oplossing gezocht?

De Adviesraad voor het Gehandicapttenbeleid is van mening dat de gemeente met het voornemen om de huidige adviesstructuur op te heffen de plank mislaat.

Het rapport van Movisie geeft daartoe geen enkele onderbouwing, integendeel zelfs. Nogmaals: voor welk probleem is dit voornemen een oplossing?

De Adviesraad voor het Gehandicapttenbeleid geeft de gemeente in overweging om zich te concentreren op de twee hoofdzaken:

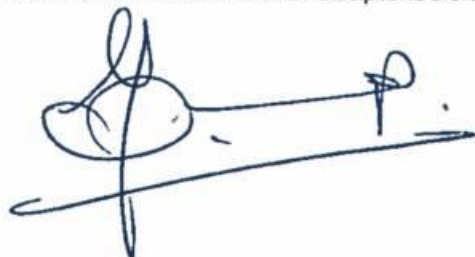
1. Het ontwikkelen van een visie en beleid m.b.t. burgerparticipatie en zich daarbij niet monomaan te focussen op de wijk en de wijkbewoner.
2. Er voor te zorgen dat de uitvoeringsproblemen in de Wmo zo spoedig mogelijk worden opgelost.

Tot slot: de Adviesraad voor het Gehandicapttenbeleid komt voort uit een burgerinitiatief, gericht op het onder de aandacht brengen van specifieke problemen van burgers met een lichamelijke beperking in de Groningse samenleving en het aandragen van oplossingen daarvoor.

Vanuit het perspectief van de ervaringsdeskundige. Met als doel een volwaardige en zo vrij mogelijke deelname aan het maatschappelijk verkeer door mensen met een fysieke beperking. Dit burgerinitiatief is later geïnstitutionaliseerd in de huidige Adviesraad voor het Gehandicapttenbeleid. De afgelopen jaren werkt de Adviesraad inmiddels ook met en voor burgers met een verstandelijke, zintuiglijke en/of psychische beperking.

Wij adviseren over het gemeentelijke beleid en dus niet over specifieke wijkgebonden problemen m.b.t. burgers met een beperking. Dat willen we graag zo houden.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviesraad Gehandicapttenbeleid gemeente Groningen,

Gaaik Euwema / Joop Dollekamp
Voorzitter / Ambtelijk secretaris

ouderenraad

Groningen

Ten behoeve van het opstellen van een collegevoorstel heeft de projectleider de Ouderenraad gevraagd een reactie te geven op het eindrapport "Wmo in Groningen: Maak het mee!" van Movisie, gedateerd 9 maart 2015 alsmede op de "Eerste reactie gemeente op dit rapport...", gedateerd 12 maart 2015.

Wat vooraf ging

In haar brief aan de gemeenteraad van januari 2014 met als onderwerp 'Platform WMO' heeft het college aangegeven dat op grond van gesprekken met de adviesorganen en haar eigen waarneming, men had vastgesteld dat de huidige adviesstructuur niet toekomstbestendig was. Vervolgens werd aangegeven dat er een onderzoek gestart zou worden naar één (nieuw) gemeentelijk adviesorgaan.

N.a.v. deze brief heeft de Ouderenraad een ongevraagd advies uitgebracht met daarin een drietal aanbevelingen:

- Begin met een schone lei door de huidige adviesstructuur te ontmantelen.
 - Bij het bouwen van een nieuwe structuur is externe begeleiding onontbeerlijk, bij voorkeur door Movisie (mevr K. Sok).
 - In de nieuwe adviesstructuur dient het accent gelegd te worden op burgerparticipatie.
- Tot onze voldoening hebben wij mogen vaststellen dat onze toenmalige aanbevelingen zijn overgenomen.

Reactie Ouderenraad

Wij onderschrijven de opmerking van de gemeente in haar eerste reactie dat het eindrapport waardevolle aanknopingspunten biedt voor het vervolg, maar we zijn ook van mening dat er nog een aantal vervolgstappen gemaakt dienen te worden.

De Ouderenraad kan zich vinden in de aanbeveling om een nieuw stedelijk orgaan op te richten, dat zijn voeding krijgt vanuit de wijken. In haar rapport schrijft Movisie dat "Voor de toekomst een stedelijk adviesorgaan gewenst is die de focus niet alleen heeft op de Wmo, maar ook op de Jeugdwet en Participatiewet."

Om meerdere redenen is de Ouderenraad van mening dat de positie van ouderen herkenbaar terug moet komen in een nieuwe adviesstructuur van de gemeente: □

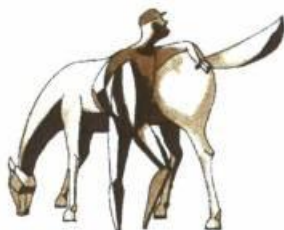
- Vanwege het ontbreken van een gemeentelijk doelgroepenbeleid. □
- Vanwege het grote effect dat de verschuiving van rijksbeleid naar gemeentelijk beleid op met name de groeiende doelgroep ouderen heeft. (1 op de 4 Groningers is 50+).
- Vanwege het feit dat de meeste gebruikers van de Wmo naar verwachting tot de groep ouderen zullen behoren.

Bij het ontwerpen van een nieuw stedelijk adviesorgaan adviseren wij:

- Een orgaan samen te stellen waarin zowel professionals zitten als een brede groep burgers met denk-en-doe-kracht. Expertise op verschillende terreinen + verbinding met de praktijk lijkt ons belangrijk voor de te werven leden.
- Dat er duidelijke profielen worden gemaakt voor de kandidaat-leden.
- In de taakstelling op te nemen dat ze niet alleen gevraagd maar ook ongevraagd advies kunnen uitbrengen.

Voor het maken van een plan hoe dit proces verder in het vat gegoten dient te worden, adviseren wij tenslotte Movisie om advies te vragen. Ongetwijfeld hebben zij ervaring met gemeentes, die al werken met één stedelijk adviesorgaan.

Groningen, 24 maart 2015

WMO platform Groningen

Hoendiep 95
9718 TE Groningen
Telefoon: (050) 571-3999
Fax: (050) 577-3295
E-Mail: platform@wmo-groningen.nl
Postbank: 3204572 - KvK: 02097941

**Het college van
Burgemeester en wethouders
van de gemeente Groningen
t.a.v. wethouder Ton Schroor**
en projectleider Jan Wijbenga
Grote Markt 1,
9712 HN Groningen

Groningen, 25 maart 2015
Kenmerk: 15011
Betreft: Eerste reactie Movisie

Geacht college, geachte heer Schroor, geachte heer Wijbenga,

Hieronder treft u aan een eerste reactie op het rapport "Wmo-Groningen: maak het mee" (Movisie 9 maart 2015) en de eerste reactie van de gemeente op dit stuk.

Wij bezigen de term "eerste reactie" omdat we noch het rapport van Movisie, noch de reactie van de gemeente een sluitend stuk vinden waarop wij een gedegen en alle aspecten dekkend advies kunnen geven, zoals u dat sinds jaren van ons gewend bent. Daar staat tegenover dat wij ons in de praktijk al jarenlang hebben beziggehouden met het thema: hoe betrek je mensen, ook in de wijken, bij het beleid maken.

De tijd om onze brede achterban te kunnen raadplegen en te kunnen laten participeren in ons advies is – voor de gemeente Groningen – ongebruikelijk en onacceptabel kort; evenmin hebben wij, zoals ook jaren de traditie was – een goed overleg kunnen plegen met politieke en ambtelijke functionarissen.

Wij hopen en verwachten dat wij – voorafgaand aan de presentatie nieuwe beleidsvoornemens die ter goedkeuring aan de raad zullen worden gezonden – alsnog door het college voor overleg zullen worden uitgenodigd. Los daarvan zijn wij uiteraard begonnen met het informeren en raadplegen van onze, hierboven genoemde, achterban.

Ter introductie:

Nu, 10 jaar geleden, ontstond het WMO-platform. Vanaf het moment dat er sprake was van diverse decentralisaties in het sociale domein, hebben wij in 2011 aangegeven dat de huidige adviesstructuur (met maar liefst 4 verschillende clubs) vanwege die transitie niet langer goed kan functioneren. We zijn er nog steeds van overtuigd dat er een manier is om de advisering in Groningen beter en samenhangender vorm te geven. Een manier die aansluit bij de veranderingen in het hele sociale domein, een manier ook die recht doet aan de kracht en inventiviteit van de "stad-Groninger".

Alleen al om die reden zijn we blij met het Movisie-onderzoek. Maar die blijdschap willen we ook graag in de lucht houden! En daarom zal het vervolg stevig aangepakt moeten worden met alle voorhanden zijnde krachten vanuit alle betrokken geledingen. En dat voor nog vele jaren, want dergelijke transformaties nemen een tijdsbeslag in van een halve tot een hele generatie.

meedenken, meepraten, meedoen

Ofwel wanneer we onze doelen hiermee als punten aan de horizon zetten, moeten we er rekening mee houden dat we op onze weg daar naar toe, we toch zeker nog 15 jaar bezig zijn. Dat omhelst dus een periode van zo'n 4 college- c.q. raadsperioden. Politieke perioden waarin van alles kan gaan schuiven.

Echter die "luxe" kunnen we ons niet veroorloven daar waar het gaat om het kantelen van menselijk gedrag en van zorg en welzijn. Immers gedrag en houding, waar het hier ten diepste om gaat, is niet zo maar veranderbaar en kost moeite en vooral tijd. Nemen we die? En garanderen we dit samen?

Bezien we vervolgens het Movisie rapport, dan kan daar vanuit diverse invalshoeken en dimensies kritiek op uitgeoefend worden. Willen we dat? Nee, dat gaan we hier en nu niet doen en dat vooral niet omdat we de 3 hoofdpunten uit het advies (hoofdstuk 3 Blik op de toekomst) onderschrijven. Wij vinden ze zodanig belangrijk dat wij als WMO-platform niet de behoefte hebben om naar "achteren toe" te discussiëren, terwijl we met elkaar vooruit (!) willen. Deze punten lopen we onderstaand nog apart langs en geven daarop onze aanvulling.

Wel maken we hier een paar opmerkingen die duidelijk moeten maken dat wij als WMO-platform in dezelfde lijn denken als de uitkomst van het Movisie onderzoek, en tot op heden ook zo hebben gehandeld.

Want bij het lezen van het Rapport komt bij ons voortdurend zoiets als een "flashbackbelevens" op in de zin van: "ja, dat doen we als WMO-platform ook al of we proberen dat te doen".

Meedenken, meepraten, meedoen is al vanaf het begin ons motto. Daar hebben we al jarenlang aan gewerkt. Daar komt bij dat de structuur en het bestuur van het WMO-platform, opgebouwd uit een veelheid van clusters en (ervarings)deskundigen, nagenoeg al die expertise in zich bergt die Movisie bepleit voor zowel het werken in de wijken als het stedelijk adviesorgaan. En dat geldt ook voor onze medewerking aan het ontwikkelen, stimuleren en vormgeven van initiatieven van wijkbewoners.

Wellicht was het beter geweest als wij ook bij de opdracht aan Movisie waren betrokken, omdat we dan o.i. een extra stap in het onderzoek hadden kunnen maken en een veelheid van zaken die al in gang gezet zijn, dan wel op stapel staan, geïntegreerd hadden kunnen worden in het eindadvies. Maar goed, dat kan voor de toekomst nog steeds!

Op grond van eigen ervaringen willen we in deze introductie dan toch ook nog kwijt dat als beleidsontwikkeling in de wijken betekent dat de gemeente er op voorhand op vertrouwt dat burgers het gemeentelijk beleid conform de bedoelingen van College en Raad uitvoeren, we dan een mogelijk "naïviteitprobleem" hebben. Want het komt (helaas) vaker voor dan we denken dat een wijk (meer of minder)collectief vindt dat "de gemeente" niet weet waar ze het over heeft.... En daarmee maken we de overstap naar onze bespreking van de 3 punten uit hoofdstuk 3 van het rapport. Daarbij zeggen we uitdrukkelijk hier als WMO-platform volledig achter te staan.

Problemen vanuit gebruikersperspectief

1. Verbinding met de wijken maken (a) om signalen uit de wijk op te kunnen pikken, (b) op thema's en vraagstukken meedenkkracht te mobiliseren en (c) op die manier veel meer samen met de wijk het gemeentelijk beleid te ontwikkelen.

Ook wij zullen er ons in dit verhaal schuldig aanmaken: de verwarring tussen wijk en gebieden in deze stad. In Groningen kennen we zo'n veertig wijken, maar in het kader van het Sociale

meedenken, meepraten, meedoen

Domein is de gemeente opgedeeld in 11 gebieden, waar nu en dan wijken bij elkaar zijn gevoegd die soms niet veel meer gemeen hebben dan dat ze op dezelfde breedtegraad liggen. Om dan uit deze gebieden een gezamenlijk verhaal op te halen zal moeizaam zijn. Maar met name bij de beleidsvoorbereiding kan inderdaad meer gebruik gemaakt worden van de signalen en meedenkkraft in de wijk. "De belangrijkste aanjager van de wijkontwikkeling zijn de bewonersinitiatieven. We faciliteren en stimuleren deze". Dat lijkt ons een prima uitgangspunt waarmee bewoners worden gehonoreerd en uitgedaagd om mee te doen.

Ad a. Inmiddels is Groningen opgedeeld in zo'n 11 gebieden, de zgn. sociale gebiedsregio's, maar dat wil nog niet zeggen dat dit homogene wijken zijn met een eenzelfde cultuur. Het is zelfs goed mogelijk dat signalen uit een aantal bij elkaar liggende straten tegengesteld zijn aan een aantal straten aan de andere kant van een wijk. Daarmee willen we aangeven dat een wijk en dus ook een gebied, samengesteld uit meerdere wijken niet te duiden is als een sociale en culturele eenheid. Opvattingen over van alles en nog wat zullen uit elkaar lopen. En hoe ga je dan vervolgens om met die diversiteit binnen een bepaalde wijk? Daar willen we graag mee over nadenken.

Het meedenken, meepraten, meedoen zou per gebied maatwerk moeten zijn, zoals zoveel in de wmo omdat de gebieden onderlig met elkaar verschillen.

Ad b. Eigenlijk geldt dezelfde opmerking ook voor het ophalen en mobiliseren van meedenkkraft ten aanzien van specifieke thema's. Ook op dit punt kunnen we geen congruente opvattingen verwachten uit de wijk-als-zodanig. Daar zal m.n. bij het formuleren en initiëren van thema's goed rekening mee gehouden moeten worden.

Ad c. Samen gemeentelijk beleid ontwikkelen betekent eigenlijk dat vanuit de wijk dit beleid voorbereid gaat worden. Of gaan we zover dat beleidsbeslissingen (evt. binnen bepaalde vastgelegde kaders) ook binnen de wijk genomen kunnen worden? Waar ligt de grens tussen zelfstandige "deelgemeenten = wijken" en de gemeente als het gaat om beslissingsbevoegdheden? De vraag welke beslissingsbevoegdheid op welk terrein, wie stuurt straks de wij-teams aan?

Ook op dit punt moeten we er rekening mee houden dat mensen soms wel "kuddedieren" worden genoemd, maar toch in de meeste gevallen individueel gedrag laten zien. waarmee we maar willen zeggen dat onze samenleving, ook op wijkniveau, sterk geïndividualiseerd is geraakt ten koste van sociale verbanden. Alleen al daarom kosten deze verandering (heel) veel tijd en investering. Het realiseren van die bredere betrokkenheid bij de vraagstukken in het sociale domein in de wijk is en blijft nog een jarenlange opgave voor zowel bewoners, (potentiële) gebruikers, professionals als de gemeente en vraagt geduld en doorzettingsvermogen.

De wij-teams

Aanvullend op wat Movisie schrijft over de wij-teams, citeren wij hieronder wat u schreef in uw Collegeakkoord. Dat doen we vooral omdat we menen hier scherper wordt gezegd wat de bedoeling nu eigenlijk is van dat sociale wijkteam. Vanuit deze inhoud heeft het WMO-platform zich ook steeds beziggehouden met opzet en evaluatie van de teams die nieuw in de wijken zijn geïntroduceerd.

"Sociale teams zijn de oren en ogen van de wijk. Zij staan in verbinding met scholen, de politie, sportverenigingen, huisartsen en anderen om zorgbehoeftes snel te signaleren. Sociale teams hebben voldoende expertise in huis om problematiek te herkennen, zelf zorg te verlenen en zo

meedenken, meepraten, meedoen

nodig door te geleiden naar zwaardere zorg. Als het team dat door de persoonlijke omstandigheden nodig en passend vindt. Het team opereert onafhankelijk en schakelt professionals van buiten in voor advies, diagnose en behandeling. De samenwerking met zorgverzekeraars, (huis)artsen en wijkverpleegkundigen is cruciaal."

Wijk/participatieambtenaar?

Dat de gemeente naast de wijkwethouder ook een wijk/participatieambtenaar zou willen aanstellen lijkt ons prima, maar de functie-inhoud is nog zeker iets waar verder over doorgesproken moet worden. Hierbij geldt wat ons betreft dat ook wijkbewoners "iets" moeten vinden van wat deze functionaris gaat doen en wat zijn/haar positie is. Bijvoorbeeld: is hij/zij er voor ons, of juist voor de gemeente?

Wij brengen u in herinnering wat u zelf in het coalitieakkoord schrijft: "Deze coalitie staat voor een dienstbare overheid die in haar handelen steeds doordrongen is van het feit dat mensen de stad maken. We willen invloed en betrokkenheid vergroten en ruimte geven en ruimte laten voor initiatieven uit de samenleving. Daar hoort een open en onbevangen bestuursstijl bij."

Daar past ook bij, dat de taak van zo'n functionaris wordt doorgesproken met bewoners.

Waar zo'n functionaris wordt ondergebracht is onder andere afhankelijk van de vraag op welke manier de Wij-teams worden gestructureerd. Worden het gemeentelijke instellingen, worden het los opererende clubs met eigen regels en doelstellingen, worden het afdelingen van een stedelijke instelling? En hoe wordt hun verhouding met andere gemeentelijke beleidssectoren (RO, Milieu etc.)?

Dat de gemeente hiermee ook daadwerkelijk bezig is in de wijk, benaderbaar en dichtbij is, lijkt ons een prima gedachte.

Bewonersschil

Het idee van een bewonersschil onderschrijven we voor 100% en daarom herhalen we op dit punt wat Movisie schrijft: "Los van of rondom het wijkteam wordt een schil van bewoners en cliënten gevormd die aangeven op welke vraagstukken in de wijk extra ingezet moet worden en die samenwerkt met het wijkteam en de wijkambtenaar in het opvangen van signalen, mobiliseren van meedenkkraft, etc. Zij organiseren samen met het wijkteam en de wijkambtenaar oplooppjes, meedenksessies, themacafés en gaan langs bij STIP's, activiteiten, bewonersinitiatieven en andere vindplaatsen. (Mede)zeggenschap van bewoners krijgt op die manier op wijkniveau vorm."

2. Een integraal, stedelijk adviesorgaan dat met de gemeente meedenkt (vooraan in het beleidsproces) en de gemeente adviseert over wijk overstijgende beleidsthema's, nota's en verordeningen.

In de opvatting van het WMO-platform staat integraal meedenken voor alle transities in het sociale domein en voor alle vormen van beleidsparticipatie, zowel aan de voorkant, tijdens het proces als bij de evaluaties. Zolang de beslisbevoegdheid bij de gemeente als zodanig ligt, lijkt het ons dat alle overige vormen van meedenken en participeren open moeten staan c.q. de taak moeten worden voor dit stedelijk adviesorgaan.

Juist met het oog op die breedte, diepte en ingewikkeldheid van de ontwikkelingen in het sociale domein, heeft het WMO-platform zich vanaf haar start hiermee beziggehouden. Dit heeft er toe geleid dat eveneens een brede, diepgaande ervaring en deskundigheid is opgebouwde, die we

meedenken, meepraten, meedoen

maar gemakshalve “vakmanschap” noemen. Bescheiden maar toch reëel menen wij te kunnen voldoen aan wat Movisie omschrijft op de punten expertrol, competenties, weten wat er speelt en verbinding kunnen maken tussen wijk en stad. .

Op deze plaats gaan we geen opsomming geven van die veelheid van taken die we (deels op verzoek van de gemeente zelf) hebben mogen uitvoeren, ook in samenwerking met andere adviesraden. Maar het zou wellicht voor de hand liggen dat het WMO-platform op de een of andere wijze deel gaat uitmaken van dit nieuwe adviesorgaan. Een mooie titel zou dan zijn: Adviesraad voor het Sociale Domein (afgekort: ASD)

3. Initiatieven in de wijk laten groeien en bloeien, faciliteren door drempels in beleid, wet- en regelgeving te slechten en een beroep doen op hun signaleringsfunctie en meedenkkracht.

Op dit punt kan de kreet: “ont bureaucrativering” worden gehanteerd. Blijkbaar is dat ook de bedoeling van dit punt. We juichen dat toe. Want bewonersinitiatieven dragen met hun activiteiten pas dan bij aan de uitvoering van beleid als zij er van overtuigd zijn dat dit daadwerkelijk wordt uitgevoerd en dat zonder de belasting van allerhande bureaucratische vormen van verantwoording etc. Wellicht moet op dit punt ook gedacht worden aan wijkbudgetten en –beheer en een bepaalde vorm van autarkie van de wijk.

Dat initiatieven ook een signaleringsfunctie hebben als het gaat om kwetsbare groepen, lijkt ons evident. Als ze maar serieus genomen worden!

Slotopmerkingen

De overheid wil dat de burger een grotere verantwoordelijkheid neemt voor wat er met hem en in zijn omgeving gebeurt. Maar dan moet de overheid zich ook niet opstellen als overheid maar als partner van de burger. Hem betrekken bij probleemstelling en oplossing.

Misschien moet we gaan kijken hoe in de ICT wereld open source gemeenschappen werken, die er vaak in slagen betere producten af te leveren dan de logge grote bedrijven.

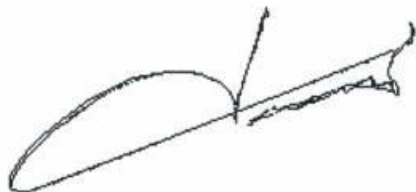
We willen aan het eind van onze reactie onderschrijven wat Movisie aangeeft in de slotparagraaf.

Uitgangspunt moet zijn het perspectief van wijkbewoner en cliënt.

Ontwikkelingen zijn volop gaande en dat vereist een uiterst zorgvuldige begeleiding daarvan. En dat vooral omdat deze veelal onomkeerbaar zijn. Daarom ook is het van belang dat het bestaande dat er is nadrukkelijk gewaardeerd en gehonoreerd wordt.

Investeren in de verbinding is een must, maar tegelijk zal de gemeente terughoudend moeten zijn om daarmee haar vertrouwen in de burger te laten blijken....!

Met vriendelijke groet,
Namens de stichting WMO platform Groningen

Jaap Dijk, voorzitter